

Remissvar

Datum
2026-01-30

Ert datum
2025-12-17

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dnr
2026-00107-4

Er beteckning
LI2025/02146

Handläggare
Caroline Zakrisson

Effektivare organisering och genomförande av statlig väg och järnväg (SOU 2025:120)

Regeringen remitterade i december 2025 betänkandet Effektivare organisering och genomförande av statlig väg och järnväg (SOU 2025:120) till Statskontoret och Ekonomistyrningsverket. Myndigheterna är sedan 1 januari 2026 en sammanslagen myndighet. Nedan är den sammanslagna myndighetens svar.

6.3.3 Ett statligt ägt bolag för effektivare genomförande av transportinfrastruktur

Statskontoret avstyrker utredningens förslag att bilda ett statligt ägt bolag med de föreslagna uppgifterna.

Regeringen har tidigare uttalat att myndighetsformen är huvudregeln för statlig verksamhet.¹ Statskontoret anser inte att utredningen visar att det finns skäl att avvika från denna huvudregel avseende den aktuella verksamheten.

Statskontoret bedömer att utredningens förslag innebär att staten fortsatt bär hela den ekonomiska risken för verksamheten men med mindre möjlighet till insyn, styrning och uppföljning än om verksamheten bedrivs av en myndighet.

Bolaget kommer enligt utredningens förslag varken bedrivas under fungerande marknadsvillkor eller drivas med syftet att skapa vinst genom att generera större intäkter än utgifter. Istället kommer bolaget vara beroende av direkta anslagsmedel. Därmed avviker förslaget från flera av de kriterier som riksdag och regering tidigare fastslagit för när en myndighets verksamhet kan bedömas vara aktuell för ombildning till aktiebolagsform.² Statskontoret bedömer att det innebär att flera av de fördelar som kan finnas med att bedriva statlig verksamhet i bolagsform uteblir. Bolaget kan exempelvis inte bidra med inkomster till statens budget.

Statskontoret bedömer att utredningen inte visar att det föreslagna bolaget sannolikt skulle kunna bedriva en mer effektiv verksamhet än Trafikverket, exempelvis vad gäller att göra upphandlingar. Av betänkandet framgår att upphandlingsreglerna även gäller statliga bolag vilket innebär att bolaget behöver hantera samma administrativa krav och kommer ha samma förutsättningar för vilka anbud som ska antas som Trafikverket. Men det framgår inte av betänkandet varför bolaget skulle

¹ Prop. 2009/2010:175, *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt*.

² Prop. 1992/93:100, bilaga 1, bet. 1992/93:FiU10, bet. 1992/93:FiU20, rskr. 1992/93:189; prop. 2008/09:23 Ändrad verksamhetsform för delar av Vägverket och Banverket.

klara av att hantera de svårigheter som kan uppstå bättre än Trafikverket. Däremot framgår av betänkandet att delar av arbetet med infrastrukturprojekt, exempelvis expropriering och inlösen, inte kan genomföras av ett statligt bolag. Om upphandlingsregelverket innebär att infrastrukturinvesteringar inte kan genomföras effektivt bedömer Statskontoret att det kan finnas skäl att överväga om detta istället bör ses över.

Statskontoret noterar även att utredningen inte presenterar några alternativ till att bilda ett statligt bolag. Det innebär att regeringen inte får möjlighet att ta ställning till olika handlingsalternativ som kan finnas för att uppnå önskade effekter.

Sammantaget bedömer Statskontoret att utredningen inte visar att aktiebolag är en lämplig organisationsform för den aktuella verksamheten. Det framgår inte varför bolagsformen skulle leda till de önskade effekterna om ökade effektivitetsvinster och ett snabbare genomförande av infrastrukturinvesteringar än om verksamheten bedrivs av Trafikverket. Statskontoret anser därför att detta inte är ett tillfälle där det är motiverat att frånga principen om att statlig verksamhet ska bedrivas i myndighetsform.

Utredningens beskrivning av finansiering av bolaget

Statskontoret noterar att regeringen behöver riksdagens medgivande för att besluta om kapitaltillskott till ett aktiebolag,³ men att det är möjligt för riksdagen att besluta om fleråriga ekonomiska utfästelser, exempelvis i form av ett inriktningsbeslut. Statskontoret noterar att förfarandet avviker från hur statlig verksamhet vanligtvis finansieras.

Att besluta om kapitaltillskott flera år i förväg för hela det föreslagna bolagets verksamhet ger regering och riksdag minskade möjligheter att omprioritera statens medel utifrån omvärlds- eller verksamhetsförändringar. Förfarandet skulle kunna medföra behov av att matcha tilldelningen av infrastrukturprojekt till det statliga bolaget med redan beslutade ekonomiska ramar.

Statskontoret anser vidare att den föreslagna finansieringsmodellen kan innebära avsteg från praxis om att statens budget bör belastas i takt med att utgifterna uppstår i infrastrukturprojekten. Statsbudgeten skulle istället belastas i takt med kapitaltillskotten. Statskontoret anser att riksdagens möjligheter att bedöma resultatet av användningen av statens medel minskar med en sådan ordning. Statskontoret bedömer vidare att förslaget innebär risk för att statens medel ackumuleras i bolaget. Om bolaget får större kapitaltillskott än det gör av med och medlen placeras i affärsbanker kan det påverka budgetsaldot och Riksgäldens upplåning.

³ 8 kap. 3 § budgetlagen (2011:203).

6.5 Uppdraget att lämna förslag om uppföljning, utvärdering och kostnadskontroll

I betänkandet föreslås att Statskontoret (benämnt Ekonomistyrningsverket) ges ett utvärderande uppdrag för effekter i samband med övergången till bolagsform. Om regeringen går vidare med utredningens förslag behöver regeringen besluta om ett särskilt uppdrag till Statskontoret. Om det blir aktuellt är det viktigt att uppdraget utformas i dialog med Statskontoret, dvs. på samma sätt som gäller för andra uppdrag som regeringen ger till myndigheten.

En redovisningsmodell för OPS

Av betänkandet framgår att Statskontoret och Trafikverket behöver medverka i att utforma en redovisningsmodell som speglar den önskade uppföljningen av mervärdet hos OPS (offentlig-privat samverkan).⁴ Utredningen skriver i detta sammanhang om hur skillnaden mellan anslagsprofilen och utbetalningsprofilen kan hanteras för OPS-projekt.

Ett helägt statligt bolag kommer behöva inordnas i de rapporteringsrutiner som finns för de statliga bolagen. Statskontoret bedömer att ett ökat inslag av OPS i det nya bolaget kan medföra behov av nya särlösningar vad det gäller underlag till nationalräkenskaperna. Regeringen bör säkerställa att Statskontorets synpunkter omhändertas när den typen av särlösningar tas fram.

I detta ärende har Clas Olsson beslutat. Utredare Caroline Zakrisson har varit föredragande.

Datum: 2026-01-30

.....
Beslutande
Clas Olsson

.....
Föredragande
Caroline Zakrisson

Denna handling har beslutats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

⁴ Behovet nämns dels i avsnitt 7.5 *Kapitalisering av bolaget*, dels i avsnitt 6.3.6 *Ersättningsmodell för OPS-projekt*.